

UIT HET LEVEN.

Mijn patiënte is dood. Het bericht ligt er: „Heden breng ik U de treurige tijding, dat mijne dochter Zaterdag, den 19^{den} dezer, zacht en kalm in den Heer is ontslapen. Zij heeft mij in haar laatste stonde nog verzocht, U omtrent haar heengaan in te lichten. Aan dezen haar uitersten wil voldoe ik door deze. Hartelijk dank aan U van mij, van mijne vrouw en van de pas ontslapene.”

Zij is dus niet meer.

Hoe ze heette doet er niet toe. Ik zal ze Mara noemen, want ook zij kende de bitterheid des levens.

Haar levensgeschiedenis ken ik niet; wel weet ik, dat deze door veel leed was gekenmerkt.

Zeer jong nog gaf ze zich aan een jongen man; en de priester wijdde hun huwelijk. Maar het geluk van den echt week spoedig, zoo het ooit bestond. En zij verlieten elkaar, voorgoed. En hij nam de kleine mee, terwijl zij geknakt naar het ouderlijke huis terugkeerde.

Het lichaamslijden zette zich tot toring; haar krachten vloeiden weg, langzaam maar zeker; doffe kuchen vertolkten het ruischen van den stillen stroom.

Daar lag ze boven, in de bedstede, medicijnen naast zich, het crucifix vóór zich.

Zoo zag ik Mara voor 't eerst.

Twee oudjes schuiven langzaam voort door 't gewoel van een achterbuurt in Amsterdam. Zij bereiken N°. 266veel, en gluren steelsgewijze naar binnen. Achter het raam zien ze een klein kind, opgewekt schaterend in onschuldige kinderpret. Dat is hún kleinkind. Maar ze durven niet binnengaan. Hun schoonzoon zou hun de deur hebben gewezen; hij wil niets meer van hen noch van hun dochter, zijne vrouw, weten. En de twee buitenmenschjes sukkelen weer voort; tranen springen uit de oogen, terwijl ze trachten de ontvangende indrukken te bewaren. Zij hebben toch een boodschap te brengen aan hun dood-krankte dochter. Deze heeft hen gezonden om naar háár kind te zien. Want zij mist het in hare eenzaamheid; zelfs het liefste, dat ze op aarde heeft, is haar onthouden. Arme vrouw, arme moeder! Wat is 't leven wreed.

Nu luistert ze, den drogen hoest inhoudende.

En Mara glimlacht, een enkel sprankje geluk kleurt haar wangen hooger, haar hart klopt sneller, de sluipkoorts woedt heviger. Zij valt in het kussen terug en haar holle oogen staren weemoedig op het kruisbeeld op de beddeplank.

„Mijn patiënte,” zoo zei ik. Neen, ik ben geen dokter; ook geen dominee; zulk een ware zeer waarschijnlijk niet toegelaten aan het ziekbed van een devote Roomsche. Maar ik kwam bij haar.

Op een mijner wandelingen gedurende de vacatiedagen, in heerlijke buitenlucht genietend van rust en kalmte, van zonneschijn en zomerweelde, moest ik worden herinnerd aan gedwongen rust, aan de lucht van het ziekenvertrek, aan donkere wolken en doodsschaduw.

Een eenvoudig buiten-mannetje sukkelde voor mij uit. Hij droeg een paar beenstukken, van draad gevlochten, blijkbaar voor een zieke, en ik begon een gesprek. Hij sprak mij van z'n zieke kind, dat „an de toring leé.” En nu was er een ziek been bij gekomen, en nu kon ze de dekens niet op d'r beenen velen, en nu waren er „an 'troodekruis” van deze dingen te krijgen — „ze binne puur mooi, m'nheer, ziet uwé, dat steunt de beenen.”

En toen hoorde ik voor 't eerst van Mara, de lijderesse, die 't wel niet lang meer zou maken, want „ziet u, m'nheer, ze is al bediend.”

„Mag 'keens bij haar komen?”

— Zeker, m'nheer, komt u maar gerust. —

„Maar ik ben niet Roomsche!”

— Dat hindert niks, m'nheer. —

Ik beloofde te zullen komen, óók, dat 'k de zieke niet Protestant wilde maken, wél dat 'k met haar over eeuwige dingen zou spreken.

Daar lag ze boven, in de bedstede, medicijnen naast zich, het crucifix vóór zich.

Zoo zag ik Mara voor 't eerst.

Uitgemagerd, dat lang-smalle lichaam, met beenen, op beenderen gelijkend, de dekens opheffende, zich langzaam omwendend, de flauwe oogen op den vreemdeling richtend.

Terwijl ze haar knokige, klamme hand in de mijne legde, zeide ik, dat 'k van haar ellende had gehoord; en toen al spoedig, dat God mij zond om haar een blijde boodschap te brengen, dat Hij zijnen Zoon had gezonden om de zonde der menschen te dragen, dat Jezus de zondaars aanneemt, dat Hij ook tot haar kwam, nu, met den volheerlijken oproep: „Komt tot Mij, vermoeiden en belasten, en Ik zal u ruste geven.” En 'k vroeg haar of zij zich belast gevoelde, belast met de zonde. En het crucifix gaf mij aanleiding om haar veel te vertellen van den lijdenden Jezus, van den opgestanen Heiland, van den dierbaren Zaligmaker; en 'k zei haar het bekende lied, waarvan de laatste regels luiden:

Vrij moogt gij tot Jezus gaan;
Jezus neemt de zondaars aan!

En 'k trachtte haar duidelijk te maken, dat het niet de hoofdzak is, of we Roomsche of Protestant heeten, maar wél of we ons verzoend met God weten door den Heere Jezus. Ik vermeed alles wat haar vertrouwen kon schokken, doch trachtte haar een duidelijk inzicht in de heilswaarheid te geven; en zij zweeg van Maria en de heiligen.

Maar ééne zaak smartte mij diep. Zij zeide bereid te zijn omdat ze bediend was.

— O Rome, is dat de weg, waar langs ge uw dwalende schapen leidt?

Hier was het de plaats niet om deze dingen te zeggen. Hier moest in allen eenvoud het Evangelie gebracht. En 't werd dan toch aangehoord, belangstellend aangehoord. Nog nooit had een Protestant met Mara over de genade, die er in Christus is, gesproken, zoodat zij altijd godsdienstloos had gescholden, wat niet Katholiek heette. Nu was ze één en al verbazing. En haar verwondering steeg ten top, toen 'k haar vroeg of we niet eens samen zouden bidden. Terwijl ik de oogen sloot, richtte zij het oog op het kruisbeeld. En zeker heeft ze geluisterd, toen ik hare veege ziel legde aan de voeten van den liefderijken Heiland. En waarom zou ze ook niet mede hebben gebeden? In hare oogen blonken tranen, terwijl zij mij ten afscheid de hand drukte. En ik zuchtte: „Och mochten het tranen zijn, ontveld aan het berouwhebbend zondarschart.”

Meermalen bezocht ik de lijderesse. Van priester of kerk kwam geen woord meer over hare lippen, en natuurlijk zweeg ik er over. Telkens dankte zij hartelijk voor 't gebrachte bezoek.

Toen kwam het afscheid. Ik trok van het rustige buiten naar het drukke stadsgewoel terug en nam te voren afscheid van zoovele plekjes, welke mij lief waren geworden. Ook kwam ik voor 't laatst op het bewuste ziekenkamertje, waar Mara langzaam wegstierf. Nog eens zag ik haar, in diep gepeins het oog hemelwaarts gericht.

Dacht ze aan haar kleine lieveling, aan enkele uren van huwelijksgeluk? Gevoelde ze zich een verlatene, verstootene?

Ellende zweeg en weemoed sprak.

Drie-en-twintig jaar nog slechts! Arme Mara! Vreeselijke zonde! — Dierbare Heiland!

En ik trad nader en sprak voor 't laatst tot de kranke en 'k smeekte voor 't laatst bij haar genade voor haar af....

Mijn patiënte is dood. Het leven is langer gerekt, dan men wel gedacht had. Daar ligt het doodsbbericht voor me. „Zacht en kalm in den Heer ontslapen!”

Zou 't waar zijn?

Zij dacht aan mij, en bedankte nog in haar uiterste ure.

Heeft ze ook gedacht aan de boodschap van zondevergeving en schuldverzoening, haar herhaaldelijk gebracht?....

Hier valt het scherm.

Lezer, lezeres! Zaai toch, in Gods naam, zaai toch aan alle wateren. „Werp uw brood uit, gij zult het vinden na vele dagen.”

L. K.

BRIEVEN UIT RUSLAND.

VIII. Een Russische lunch. — Naar Pávlosk.

Toen wij, de oogen moede van het zien van zooveel schoonheid, uit de *Ermitage* traden, zagen wij dadelijk Iwàn, die al die uren geduldig op ons gewacht had. De sneeuw was nu opgehouden; op de daken lag zij nog ongerept, maar de straten waren modderig en vuil.

Wij hadden een uitnoodiging voor een lunch bij een Russische familie, en poogden door duidelijk en langzaam den naam der straat te noemen, en door acht vingers op te steken Iwàn straat en nummer te beduiden. Maar geen onbegrijpelijker wezen op den ganschen aardbodem dan onze brave Iwàn! Hij schreeuwde talloze zinnen, waar wij niets van begrepen natuurlijk, en zwaaide met zijn armen in de lucht, bij wijze van gesticulatie, om ons de zaak toch maar zoo duidelijk mogelijk te maken!! Weldra stond er een heele groep nieuwsgierigen om ons heen, en wij waren slap van 't lachen. Ik besloot de *Ermitage* weer in te gaan, en sprak daar net zoo lang, op mijn weg komende menschen met „*Parlez-vous français? Reden Sie Deutsch?*” aan, tot ik eindelijk iemand vond, die mij bleek te verstaan. Ik vroeg hem toen, of hij zoo vriendelijk wilde zijn, het adres in Russische letters op een stukje papier te schrijven — hetgeen hij deed — en keerde daarop triumfantelijk met mijn buit naar Iwàn terug, die met veel hoofdknikkens en geruststellende knipoogjes blij gaf, begrepen te hebben. Wij stapten in, en voort ging het in den Petersburger modder, waar zelfs de befaamde Rotterdamse modder niets bij is!

Zoo reden wij dan ter lunch bij Bar^{esse} W—. Men woont hier op verdiepingen. Beneden woont een gemeenschappelijke portier, die in een groote vestibule — alles is groot in het groote land — bij een reusachtige kachel zit, en, zoodra er gebeld wordt, opspringt, de voordeur opent, naar buiten snelt, het portier van uw rijtuig opent, u op de zorgzaamste en hoffelijkste manier met beide handen helpt uitstappen, en u, als ware hij een gids op een bergtocht, door modder en sneeuw half hijscht, half draagt, tot ge de voordeur binnen zijt. Daar buiten moge het koud zijn, en vuil en guur, nauw stapt ge binnen, of dat alles vergeet ge, en een alleraangenaamste atmosfeer van warmte en behaaglijkheid omringt u. De portier geleidt u, op de meest beleefde manier, naar de vestibule, ontdoet u van jas of mantel, waarvoor hij groote kleederrekken heeft staan, biedt u dan een stoel aan, en trekt uw overschoenen uit. Dikke lange mantels en gevoerde overschoenen zijn even onmisbaar buiten'shuis om de koude als hinderlijk binnen om de warmte. De Russische heeren en dames stoppen zich op straat warm in voor de koude: bonte mutsen, hooge kragen, dikke overschoenen, gevoerde pijen, soms nog een doek over 't hoofd — maar al deze beschuttingsmiddelen blijven bij den portier beneden — en keurig uitgedost als ontpopte vlinders, wordt de reis naar de verdieping van bestemming aanvaard.

Op de vriendelijkste wijze werden wij ontvangen, en weldra hadden wij kennis gemaakt met verscheidene Russische heeren en dames, die mede genoodigd waren, en allen even uitstekend Fransch spraken.

Een eigenaardigheid, die ons zéér trof, was, dat wij eerst naar een kamer gingen, waar een tafel gedekt stond met allerlei voorgerechten en likeuren. Men zet zich niet om hiervan te eten, maar loopt er om heen, en op kleine bordjes neemt van deze *hors d'oeuvre* elk wat wils. Dit voormaaltijdje heet *zakjeska*, zoo vertelde men ons, en is een typische Russische gewoonte. Na een paar minuten etens en drinkens gaan de gasten naar de eigenlijke eetkamer, waar de tafel voor het feestmaal gedekt staat. De lunch bestond te onzer eere geheel uit Russische gerechten, vooral veel visch-praeparaten, wel zeer vreemd, maar, m. i.

ten minste, zeer smakelijk. Een andere eigenaardige Russische gewoonte is, dat de gastvrouw onmiddellijk na afloop van den maaltijd bedankt wordt, en niet zooals bij ons eerst bij 't heengaan. Wij vertelden van ons bezoek aan de *Ermitage* en maakten den Russen ons compliment over het prachtige gebouw en de magnifiek verzamelde schilderijen, vooral de Hollandsche. Men vroeg ons, of wij er den directeur der *Ermitage*, *Mr. de Somòv*, ontmoet hadden? Hij was een beroemd kenner en vurig bewonderaar der Hollandsche schilderschool. Niet? Dan beloofde men ons moeite te doen, dat hij ons bij ons eerstvolgend bezoek zelf rond zou leiden, een voorstel, dat wij natuurlijk met beide handen aannamen! Iedereen was even vriendelijk en gastvrij. Van een der andere gasten kregen wij een uitnoodiging om te *Pávlosk* te komen, (een dorp, 40 minuten sporens ten zuiden van Petersburg gelegen) om eens iets van het Russische buitenleven te leeren kennen en tevens het paleis te zien, waar onze Koningin Anna Paulowna is opgevoed. Al deze prettige plannen strekten zeer tot troost over het op zichzelf nu niet zoo zeer aangename telkens weder uitstellen van de opening der tentoonstelling. Er heerscht in Rusland een geest van *laissez-aller*; men haast zich nooit en bekommert zich weinig om belofte of afspraak. Wil men iets gedaan hebben, dan verzekert men u op de indrukwekkendste wijze, dat het *seityas*, d. i. dadelijk — een lijfwoord der Russen — zal gedaan worden. Gewoonlijk komt er niets van, en klaagt ge, dan is 't: *nietsjevo*, d. i. 't hindert niets, het andere lijfwoord der Russen. Het zijn gewoonlijk de twee woorden, die men 't eerst leert kennen, zoodra men de Russische grens over is, zóó dikwijls worden zij gebruikt! Wij begonnen, om de groote kalmte en laksheid, waarmede hier de zaken worden besproken en behandeld, Rusland een uitstekend herstellingsoord voor zenuwlijders te vinden!

Ons tweede bezoek aan de *Ermitage* bracht ons het voorrecht van de kennismaking met *Mr. de Somòv*, die zoo vriendelijk was, ons rond te leiden, en ons van de schoonheden van onze schilderijen allerlei te vertellen. Hij is verscheidene malen in Holland geweest, kent al onze musea groot en klein, tot de particuliere verzamelingen toe, op z'n duimpje, en is een hartstochtelijk bewonderaar onzer schilderschool, die hij de eereplaats toekent onder alle schilderscholen der wereld. De Hollandsche afdeeling is voor hem de mooiste uit de geheele *Ermitage*.

(Sloot van dezen brief in het volgend nummer.)

H. S. S. K.

Uitslag der Prijsvragen in No. 3.

De inzending op deze prijsvragen is ons meegevallen. Over het algemeen waren er zeer goede opstellen. En ook onder de verzen waren meerdere goede. Ter beoordeeling der opstellen en gedichten werd een Commissie benoemd, bestaande uit de heeren A. J. van Wijk, A. Lukkien en J. van der Bil, die zoo vriendelijk waren naar de voorlezing der bijdragen te luisteren in tegenwoordigheid van den Hoofdredacteur J. N. Voorhoeve. De uitslag hunner beoordeeling is als volgt:

PROZA.

Beste opstel merk *Felicità*. — Bij opening van de enveloppe, waarop dit merk stond, bleek deze bijdrage te zijn van de hand van *Mevrouw E. Voorhoeve—van Oordt*, te Den Haag. Daar evenwel was aangegeven, dat bij eventuele bekroning geen prijs werd verlangd, werd als

volgend beste opstel merk *Theodora* aangewezen. Naam dezer inzender is niet opgegeven, en opnieuw noodzaakte de bijvoeging: „buiten mededinging” tot onderzoek naar het

daaropvolgend beste opstel. Dit droeg het merk *Zemira*, zoodat de prijs van gedichten tot een waarde van f 10.— is toegekend aan *Mejuffrouw J. A. van de Linde, 's-Heer-Abtskerke bij Goes*.

Daar er nóg een opstel door al de beoordeelaars als zeer goed werd aangemerkt, besloot de uitgever tot het geven van een extra prijs: gedichten tot een bedrag van f 5.— Dit opstel was van *Mejuffrouw G. Uittenbroek te Leiden*.

POËZIE.

Eenparig werd de prijs van prozawerken tot een bedrag van f 10.— toegekend aan het gedicht, gemerkt *A. S. en Z. in een visch*, en getiteld: *Meimorgen*. Het is van de hand van den heer *A. van Namen Azn.*, te Zwijndrecht.

HET STRIIDROS.

„Het krijgspaard, in wiens aâm de roode dampen snuiven
Van d' opgezwollen moed, die hem de borst vervult,
Doet met zijn ijs'ren hoof den grond rondom hem stuiven!
Daar 't uit te breken poogt in prikk'lend ongeduld!
Met vaste hand en knie bedwingt hem zijn berijder,
Totdat de schelle klank der krijgstrompetten stijgt!
Maar 't teeken wordt gehoord! Nu viert de forsche strijder
De teugels van het dier, dat naar de ontmoeting hijgt!
Het voert zijn meester, als op vleugels, ter victorie,
Springt tegen kogels in en over lijken heen;
En door gehoorzaamheid deelachtig aan de glorie,
Is 't oorlogshafte ros met zijn berijder één!”

Daar is wel geen lezer van „Timotheüs,” die het schoone vers van onzen Da Costa: „Het paard” niet kent, en zoo er een ware, welnu, hij leze het nog, vooral om het heerlijk schoone slot, dat we er niet van overnamen. Mocht hij daartoe niet in staat zijn, hij trooste zich, want in de beschrijving van het edele dier moet ook zelfs Da Costa onderdoen voor den dichter van het boek Job, als deze zingt:

„Zult gij het paard sterkte geven? Kunt gij zijn hals met donder bekleeden? Zult gij het beroeren als een sprinkhaan? De kracht van zijn gesnuif is als een verschrikking.

„Het graaft in den grond en het is vroolijk in zijn kracht en trekt uit, den geharnaste tegemoet.

„Het belacht de vreeze en wordt niet ontsteld en keert niet wederom vanwege het zwaard.

„Tegen hem ratelt de pijlkoker, het vlamig ijzer der spies en der lans.

„Met schudding en beroering slokt het de aarde op, en gelooft niet, dat het is het geluid der bazuin.

„In het volle geklank der bazuin zegt het: Heah! en riekt den krijg van verre, den donder der vorsten en het gejuich.”

In beide beluisteren we het lied der kracht en der fierheid. Op onze plaat is het anders. Zij is een elegie vol weemoed. Nog slechts weinige uren geleden en het fiere ros snelde als een toonbeeld van moed en kracht, waarvoor de dichters van zooveen vruchteloos met de taal worstelden om het te beschrijven, snuivend en brieschend, trampelend en stampend den vijand tegen, den kogelregen door, dood en verderf tegemoet, en tenauwernood kon zijn ruiter het dier bedwingen, welks halsaderen zwollen, welks leden trilden van het vuur, dat hem verteerde. En midden onder den vijand stierde zijn berijder het en het wendde en keerde zich, naarmate diens krijgswaard de doodelijke maat sloeg ten bloedigen dans en de glans van het staal het ros in de oogen flikkerde, totdat een zware slag den ruiter tuimelen deed en hem stervend deed neerzinken in het hoge gras. Toen greep de vijand het ros bij den toom en voerde het mede als zijn buit. Doch nog trillen die leden, nog zwellen die aderen, zijn manen stijgen omhoog en met een forschen ruk heeft het den toom verbroken. Een lanssteek wondt het beest, maar bloedend

holt het voort tot dáár, waar de afgevalen helm hem de plaats toont, waar zijn meester viel.

Maar waar is deze? Het slagveld is ledig en verlaten. Zwarte wolken breiden zich over de grazige vlakte uit, welker sprietten door bloed gedrenkt zijn, en zware regenwolken jagen berstend over het veld om de schande van den menschenmoord af te wisschen en weg te spoelen. De orkaan huilt over het tooneel van jammer en ellende, waar rassenhaat of staatkunde haar hoogtij heeft gevierd. Maar nog staat het edele dier daar en hinnikt vol vertwijfeling, omdat hij er niet meer is, wiens liefkoozingen zijn poëzie waren, wiens hand zijn wonde zeker lang zou hebben gereinigd en verzacht, zoo zij nog had gekund onder de zoete woorden, waarmede zijn stem hem streelde, wiens tucht hem lief geworden was, ook al kon hij het geen andere keuze geven dan die hem zelf gelaten was, de overwinning of den dood. Nog staat het dier daar en hinnikt, maar het hinnikt vergeefs en droevig klinkt het geluid over het verlaten dooenveld door het huilen van den wind en het plassen van den regen heen. Niet waar, dat is een lied van weemoed en wanhoop, een dierenlegie vol van smart.

Arm, redeloos dier, dat den vloek der zonde mede draagt, der zonde van de menschelijke natuur, die zich nergens naakter en ontzettender vertoont dan hier op de kampplaats, waar de mensch een beest gelijkt, al zijn hartstocht botvierend!

Maar als het dier, eindelijk door den honger gedreven, voortholt naar het kamp, zonder ruiter, als het den strijdmakkers van den gesneuvelden zegt, dat hij gevallen is, als zij de Jobstijding aan de weduwe en de kinderen van zijn meester brengen, dan gevoelen menschenharten fijner en dieper dan het arme dier, en wát men hun ook bazelen moge van een roemvollen dood en krijgsmanseer, hun gewonde ziel schreeuwt vergeefs om den man en den vader. Dan zijn hun zielen verlaten en zwijgend als het gindsche veld der dooden, en een hemel, duisterder dan de teekenaar dien maalde, welst zich dreigend daarboven. Dan zijn daar levens verwoest, hoopvolle verwachtingen gedood, menschenharten gebroken! Dan is dat leven voor de droeve weduwe en weezen een woestijn geworden als dit veld, en als het eenzame strijdros dwalen zij gewond daarin rond, en zuchten en kermen, maar . . . vergeefs!

Vreeselijke gedachte! Inderdaad, de teekenaar is wel sprekend, die daar een redeloos dier op een slagveld teekent. Het is het beeld van den mensch, die dat veld in een slagveld herschiep. Zooals dat redeloos dier in zijn strijd slechts met het ruw geweld zijner overmacht rekt, zoo ook de mensch, die oorlog maakt, hoe voornaam, hoe groot hij zij! Neen, zoo niet! Want hij blijft mensch! Ook straks, als hij zichzelf veracht, omdat hij, de sterkere, zich met den zwakke dorst meten, ook straks, als de schimmen der verslagenen zich aan zijn sponde vertoonen, als weduwen en weezen in zijn droomen hem omringen en hun man en vader van hem vragen, als . . .

Onze eeuw stoft op haar beschaving, op haar veredeling van den mensch, op . . . Ai mij! Daar knalt een schot! Er is een moord gepleegd. Gelukkig — het menschelijke in den mensch verheugt zich: de moordenaar is gevat en zal zijn rechtmatige straf ondergaan. „Wie 's menschen bloed vergiet, diens bloed zal vergoten worden!” O foei, neen! Hoe barbaarsch, hoe wreed! De menschheid is daarvoor te beschaaft, te ontwikkeld geworden. Maar toch, jaren tuchthuisstraf zal zijn loon zijn.